

4. «Δημιουργούμε τον κόσμο στο μυαλό μας»: κονστρουκτιβιστική μάθηση στην EDC/HRE¹⁶

Όταν διαβάζουμε μια ιστορία σε ένα βιβλίο, δημιουργούμε κάτι σαν ταινία στο μυαλό μας. Προσθέτουμε λεπτομέρειες και σκηνές που ο συγγραφέας υπαινίσσεται ή αφήνει έξω, και μπορούμε να φανταστούμε ακόμη και τα πρόσωπα των χαρακτήρων. Μερικά μυθιστορήματα γοητεύουν τόσο έντονα τη φαντασία μας που απογοητευόμαστε αν ποτέ παρακολουθήσουμε μια «πραγματική» ταινία βασισμένη στην ιστορία. Η φαντασία μας είχε δημιουργήσει μια πολύ καλύτερη, που είναι και μοναδική, αφού το μυαλό του κάθε αναγνώστη παράγει μια διαφορετική "ταινία".

Αυτό είναι ένα παράδειγμα της ικανότητάς μας να «δημιουργούμε τον κόσμο στο μυαλό μας». Ο κόσμος που ζούμε είναι ο κόσμος όπως τον αντιλαμβανόμαστε - αποτελείται από τις εικόνες, τις εμπειρίες, τις έννοιες και τις κρίσεις που έχουμε δημιουργήσει για αυτόν. Όπως οι μαθητές, οι άνθρωποι θέλουν να βγάλουν νόημα από αυτό που ακούν ή διαβάζουν - θέλουν να το καταλάβουν. Ένας ερευνητής του εγκεφάλου χαρακτήρισε τον ανθρώπινο εγκέφαλο ως "μηχανή που αναζητά νόημα". Πράγματα που δεν βγάζουν νόημα, πρέπει να διευθετηθούν με κάποιο τρόπο. Εάν λείπουν πληροφορίες, θα πρέπει είτε να τις βρούμε με κάποιο τρόπο, ή να καλύψουμε το κενό μαντεύοντας.¹⁷

Μετά από κάποια εμπειρία, οι εκπαιδευτικοί συνειδητοποιούν πως όταν δίνουν μια διάλεξη, κάθε μαθητής λαμβάνει και θυμάται ένα διαφορετικό μήνυμα. Μερικοί μαθητές θα θυμούνται ακόμα την πληροφορία όταν θα είναι ενήλικες επειδή τους γοήτευσε τόσο πολύ, άλλοι μπορεί να την έχουν ξεχάσει το επόμενο πρωί διότι δεν σχετίζεται με κάποια δομή γνώσης ή αξίας που έχουν. Από την κονστρουκτιβιστική σκοπιά, το τι συμβαίνει στο μυαλό των μαθητών είναι σημαντικό.

Ο κονστρουκτιβισμός αντιλαμβάνεται τη μάθηση ως μια ιδιαίτερα εξατομικευμένη διαδικασία:

- Οι μαθητές κατασκευάζουν, ανασχηματίζουν ή δημιουργούν δομές νοήματος. Οι νέες πληροφορίες συνδέονται με αυτό που ο μαθητής ήδη γνωρίζει ή έχει κατανοήσει.
- Οι μαθητές έρχονται σε μια τάξη EDC/HRE με τις προσωπικές τους βιογραφίες και εμπειρίες.
- Το φύλο, η τάξη, η ηλικία, η εθνική καταγωγή ή οι θρησκευτικές πεποιθήσεις και άλλες ταυτότητες μπορούν να επηρεάσουν τις απόψεις ενός μαθητή.
- Διαθέτουμε διάφορες μορφές νοημοσύνης που πηγαίνουν πολύ πέρα από τη συμβατική αντίληψη ότι κάποιος είναι καλός στα μαθηματικά ή τις γλώσσες.¹⁸
- Δεν υπάρχουν απόλυτες προδιαγραφές για την προσωπική ή πολιτική συνάφεια.

Η κονστρουκτιβιστική μάθηση μπορεί να διαφοροποιεί περαιτέρω σε τρεις υποκατηγορίες, και ο/η εκπαιδευτικός παίζει έναν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξή τους.

4.1 Οι μαθητές «κατασκευάζουν» το νόημα – ανακαλύπτουν και δημιουργούν κάτι καινούργιο

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υποστηρίξουν τον μαθητή τους, μεταξύ άλλων:

- δημιουργώντας ευκαιρίες μάθησης,
- σχεδιάζοντας ενδιαφέρουσες εργασίες,

16. Για μια πληρέστερη θεώρηση του θέματος, βλ. Τόμος IV σε αυτή τη σειρά.

17. Βλ. Gollub R. and Krarf P. (επιμ..) (2008), EDC/HRE Τόμος III, Μέρος 1, Ενότητα 1, *Στερεότυπα και Προκαταλήψεις. Τι είναι ταυτότητα; Πώς βλέπω τους άλλους, και εκείνοι εμένα;*, Strasbourg, σσ. 21.

18. Βλ. τη δουλειά του Howard Gardner's για τις πολλαπλές νοημοσύνες.

- παρέχοντας διδασκαλία μέσα από τα μέσα επικοινωνίας και επιπλέον πληροφορίες (διαλέξεις) που αντιπροσωπεύουν τα αντικείμενα μάθησης,
- παρέχοντας ενθάρρυνση και υποστήριξη για την αυτοεκτίμηση του μαθητή.

4.2 Οι μαθητές «ανακατασκευάζουν» ό, τι έχουν μάθει – το εφαρμόζουν και το δοκιμάζουν

Σε μεγάλο βαθμό, όλοι δημιουργούμε τέτοιες εφαρμογές, αλλά στο σχολείο τις παρέχει ο/η εκπαιδευτικός μέσω, μεταξύ άλλων:

- της παροχή ευκαιριών για ανταλλαγή, παρουσίαση και συζήτηση,
- των τυπικών εξετάσεων και της αξιολόγησης,
- της παροχής ή της απαίτησης για portfolio ,
- του σχεδιασμού ενδιαφερουσών εργασιών, όπως για παράδειγμα project.

4.3 Οι μαθητές «αποδομούν», ή ασκούν κριτική στα δικά τους αποτελέσματα ή ο ένας του άλλου

Χωρίς αυτό το στοιχείο της κριτικής αναθεώρησης και δοκιμής κάθε προσπάθεια μάθησης θα είχε καταστεί άνευ αντικειμένου για την κοινωνία, και για τους ίδιους τους μαθητές. Εδώ, η μάθηση έχει και μια κοινωνική διάσταση.